

Fråga om ett bolag i strid med arbetsmiljölagen hindrat skyddsombud från att delta i planeringen av försäljningen av en större verksamhetsgren samt efterföljande omorganisation och driftsinskränkning. Även fråga om skyddsombuden hindrats genom att involveras för sent i den riskbedömning som gjordes inför omorganisationen och driftsinskränkningen.

ARBETSDOMSTOLEN**DOM**

Dom nr 44/25

2025-06-18

Mål nr A 48/24

Stockholm

KÄRANDE

Handelsanställdas förbund, Box 1146, 111 81 Stockholm

Ombud: förbundsjuristen Maria Fridolin, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 5152, 121 18 Johanneshov**SVARANDE**

1. Föreningen Svensk Handel, 103 29 Stockholm

2. Dagab Inköp & Logistik AB, 556004-7903, c/o Axfood AB, 107 69
StockholmOmbud för båda: processjuristen Per Dalekant, Föreningen Svensk Handel,
103 29 Stockholm**SAKEN**

hindrande av skyddsombud

Bakgrund

Dagab Inköp & Logistik AB (bolaget) är ett helägt dotterbolag till Axfood AB (Axfood) och hanterar sortiment, inköp och logistik av dagligvaror inom Axfoodkoncernen. Bolaget utvecklar också egna varumärken. Bolaget har nästan 3 000 anställda.

Mat.se var fram till våren 2022 en del av bolaget, och utgjorde en av Axfoodkoncernens e-handelsplattformar för hemleverans av färdiga matkassar och lösplockade dagligvaror. Mat.se:s verksamhet bestod av en tjänstemannaorganisation som i huvudsak drev en websida och köpte logistiktjänster. Bolagets verksamhet avseende e-handelslogistik, lager och transport hante-

rade dessa delar åt Mat.se. Varuförsörjningen för Mat.se samt för övriga varumärken och koncept inom Axfoodkoncernen, som erbjöd leverans av lösplockade varor, t.ex. Willy:s och Hemköp, skedde via bolaget till något av bolagets två e-handelslager belägna i Årsta (Stockholm) respektive Västra Frölunda (Göteborg).

Bolaget är medlem i Föreningen Svensk Handel och är bundet av kollektivavtal i förhållande till flera arbetstagarorganisationer. Mellan parterna gäller kollektivavtal.

U.H., T.N. och Z.A. är medlemmar i Handelsanställdas förbund (förbundet).

U.H. är anställd som ombudsman hos förbundet. Han är sedan 2006 regionalt skyddsombud och har sedan september 2021 bl.a. arbetsstället i Västra Frölunda som sitt skyddsområde.

T.N. och Z.A. är anställda hos bolaget. Den 14 december 2021 utsågs de till lokala skyddsombud med arbetsstället i Västra Frölunda som sitt skyddsområde. T.N. ansvarade för dagskiftet och Z.A. för kvällsskiftet.

Den 14 december 2021 offentliggjordes i ett pressmeddelande att bolaget skulle avyttra den del av verksamheten som utgjorde Mat.se till Mathem Holding AB (Mathem) samt att bolaget och Mathem ingått ett långsiktigt leverans- och samarbetsavtal.

Förvärvet av Mat.se anmäldes i enlighet med 4 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) till Konkurrensverket den 4 januari 2022 och godkändes av det samma i beslut daterat den 9 februari 2022.

Avyttringen med tillhörande avtal innebar bl.a. att lagerarbetarnas plockning av varor för Mat.se i Västra Frölunda skulle fasas ut och att tjänstemännen, som arbetade med Mat.se och tillhörde samma driftsenhet som lagerarbetarna i Västra Frölunda, skulle bli föremål för en verksamhetsövergång till ett annat bolag, Hemköp 123. Försäljningen och verksamhetsövergången genomfördes den 1 mars 2022. Kort därefter utnyttjade Mathem möjligheten

i avtalet med Axfood/bolaget att ta över all plockningsverksamhet i egen regi från den 1 juni 2022.

Den 30 mars 2022 kallade bolaget förbundet till förhandling. Förbundet och bolaget enades om att förhandlingen skulle föregås av ett informationsmöte den 6 april 2022. Vid mötet, som U.H. närvarade vid, informerade bolaget förbundet om en kommande driftsinskränkning och omorganisation.

Den 7 april 2022 informerades T.N. om driftsinskränkningen och omorganisationen. Bolaget informerade samma dag de anställda och varslade Arbetsförmedlingen om att 65 arbetstagare vid lagret i Västra Frölunda berördes av driftsinskränkningen.

Parterna är i målet överens om att skyddsombuden i vart fall fick möjlighet att delta i arbetet med riskanalys och handlingsplan med anledning av omorganisationen och driftsinskränkningen från och med den 11 april 2022. Förhandlingarna inleddes den 12 april 2022.

Parterna tvistar om bolaget hindrade skyddsombuden från att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud och fackliga förtroendemän genom att

- inte involvera dem inför försäljningen av Mat.se,
- inte före den 6, 7 eller 11 april 2022 involvera dem i planeringen av omorganisationen och driftsinskränkningen, samt
- för sent låtit dem delta vid riskanalys och upprättande av handlingsplan inför omorganisationen och driftsinskränkningen.

Parterna har tidigare även tvistat om bolaget brutit mot förhandlingsskyldigheten i 11 § medbestämmandelagen genom att inte förhandla med förbundet innan försäljningen, omorganisationen och driftsinskränkningen skedde. Arbetsdomstolen fann i avgörandet AD 2024 nr 101 att försäljningen av Mat.se var en sådan viktigare förändring av bolagets verksamhet, som bolaget varit skyldigt att förhandla med förbundet om, och då bolaget brutit i denna skyldighet hade det ådragit sig skadeståndsskyldigt. I domen avvisade

Arbetsdomstolen talan i de delar den avsåg brott mot förhandlingsskyldigheten avseende omorganisationen och driftsinskränkningen, eftersom dessa frågor inte hade tvisteförhandlats.

Yrkanden och inställning

Förbundet har yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta bolaget att betala allmänt skadestånd till

- a) förbundet med 200 000 kr,
- b) U.H. med 100 000 kr,
- c) T.N. med 100 000 kr, och
- d) Z.A. med 100 000 kr.

Förbundet har även yrkat att bolaget på de allmänna skadestånden ska betala ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delgivning av stämning, dvs. den 25 mars 2024, till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt yrkandena, men vitsordat sättet att räkna ränta.

Arbetsgivarparterna har yrkat att ett eventuellt allmänt skadestånd ska jämkas till noll eller till det belopp som Arbetsdomstolen anser skäligt.

Förbundet har bestritt yrkandet om jämkning.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Förbundets rättsliga grunder

Försäljningen av Mat.se

Försäljningen av Mat.se var en sådan förändring av arbetsorganisationen som avses i 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen. Bolaget var därför skyldigt att ge det regionala skyddsombudet U.H. möjlighet att delta vid planeringen av försäljningen.

Bolaget gav inte U.H. möjlighet att delta vid planeringen av försäljningen. I *första hand* borde han fått möjlighet att delta i planeringen från och med den 5 december 2021. I *andra hand* borde han ha fått möjlighet att göra detta från och med den 8 december 2021.

Att bolaget är ett dotterbolag påverkar inte bolagets skyldigheter gentemot skyddsombuden.

Omorganisation, driftsinskränkning och riskanalys

Omorganisationen och driftsinskränkningen vid bolagets lagerverksamhet i Västra Frölunda var sådana förändringar av arbetsorganisationen som avses i 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen. Bolaget var därför skyldigt att ge U.H. samt de lokala skyddsombuden T.N. och Z.A. möjlighet att delta vid planeringen av dessa förändringar. Bolaget underlät att göra det.

Genom att bolaget inte före den 11 april 2022 involverade U.H., T.N. och Z.A. inför omorganisationen och driftsinskränkningen, fick de inte tillfälle att i rätt tid delta vid planeringen av den ändrade arbetsorganisationen. Om Arbetsdomstolen skulle anse att skyddsombuden involverades den 6 eller 7 april 2022, fick de ändå inte tillfälle att delta i rätt tid. Skyddsombuden skulle ha involverats tidigare, eftersom bolaget dessförinnan hade börjat planera för en förändring av arbetsorganisationen.

Med anledning av den planerade omorganisationen och driftsinskränkningen, genomförde bolaget en riskanalys samt upprättade en handlingsplan, daterad den 1 april 2022, utan att involvera U.H., T.N. och Z.A. Om Arbetsdomstolen skulle anse att skyddsombuden fick möjlighet att delta i arbetet med riskanalys och upprättande av handlingsplan efter den 1 april 2022 men före den 11 april 2022, har denna form av samverkan ändå inte skett i rätt tid. Det var inte tillräckligt att involvera skyddsombudet vid lagret i Årsta, eftersom det skyddsombudet inte hade lagret i Västra Frölunda som sitt skyddsområde. Bolaget har därför inte uppfyllt sina skyldigheter i förhållande till de i målet aktuella skyddsombuden.

Hindrande och skadeståndsskyldighet

Bolaget hindrade U.H. från att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud och facklig förtroendeman inför försäljningen av Mat.se. Vidare hindrade bolaget U.H., T.N. och Z.A. från att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud och fackliga förtroendemän dels inför omorganisationen och driftsinskränkningen, dels genom att inte låta dem delta vid riskanalysen och upprättandet av handlingsplanen som bolaget gjorde inför omorganisationen och driftsinskränkningen.

Bolaget har därmed brutit mot 6 kap. 10 § arbetsmiljölagen och 3 § förtroendemannalagen och ska därför, enligt 6 kap. 11 § arbetsmiljölagen och 10 § förtroendemannalagen, betala allmänt skadestånd till U.H., T.N. och Z.A. Bolaget ska även betala allmänt skadestånd till förbundet för brott mot 3 § förtroendemannalagen.

Det saknas skäl att jämka skadestånden.

Arbetsgivarparternas rättsliga grunder

Försäljningen av Mat.se

Enligt 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen ska skyddsombud delta i planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och av arbetsorganisation samt vid upprättande av handlingsplaner enligt 3 kap. 2 a § samma lag.

Bolaget utgick från att försäljningen av Mat.se inte skulle få några konsekvenser för arbetstagarna vid lagret i Västra Frölunda. Försäljningen innebär därmed inte en sådan planering eller förändring som avses i 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen.

Det var bolagets ägare, Axfood, som planerade försäljningen av Mat.se. Det var således inte bolaget som genomförde någon planering av försäljningen.

Under alla omständigheter skedde ingen sådan planering som bolaget var skyldigt att låta skyddsombudet delta i.

Det är riktigt att det regionala skyddsombudet U.H. inte fick möjlighet att delta vid någon planering av försäljningen av Mat.se. Bolaget var dock inte skyldigt att ge honom sådan möjlighet.

Om någon planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder eller arbetsorganisation skulle anses ha ägt rum, skedde det för bolagets del först efter den 11 april 2022, dvs. efter att medbestämmandeförhandling påkallats den 30 mars 2022.

Omorganisation, driftsinskränkning och riskanalys

Det är riktigt att omorganisationen och driftsinskränkningen av bolagets lagerverksamhet i Västra Frölunda innebar sådana förändringar av arbetsorganisationen som avses i 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen.

Den 6 april 2022 underrättade bolaget U.H. om att det i juni 2022 skulle uppstå arbetsbrist vid lagret i Västra Frölunda och att det därför var aktuellt med uppsägningar. Den 7 april 2022 involverade bolaget skyddsombuden i Västra Frölunda i planeringen av den förändring av arbetsorganisationen som omorganisationen och driftsinskränkningen skulle innebära.

Bolaget var inte skyldigt att dessförinnan involvera skyddsombuden, eftersom ingen planering av betydelse för arbetsmiljöförhållandena påbörjats tidigare. Dessutom hade inte bolaget någon skyldighet att samverka med det regionala skyddsombudet, eftersom det samverkade med lokala skyddsombud.

Eftersom omorganisationen och uppsägningarna verkställdes först i augusti 2022, och Mathem avsåg att ta över plockningen successivt från den 1 juni 2022, har omorganisationen och uppsägningarna inte haft någon betydelse för arbetsmiljöförhållandena före den 6, 7 alternativt 11 april 2022.

I vart fall informerades skyddsombudet vid lagret i Årsta den 1 april 2022, när bolaget påbörjade en riskanalys med anledning av att Mathem skulle ta över plockningsverksamheten. Det var tillräckligt i detta initiala skede. Skyddsombuden involverades inte för sent i arbetet med riskanalys och handlingsplan.

Hindrande och skadeståndsskyldighet

Bolaget hindrade inte U.H., T.N. och Z.A. från att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud och fackliga förtroendemän. Bolaget är därför inte skyldigt att betala skadestånd vare sig till skyddsombuden eller till förbundet.

Om Arbetsdomstolen skulle anse att bolaget är skadeståndsskyldigt, ska skadestånden jämkas till noll eller till det belopp som domstolen anser skäligt. Skälen för det är följande. Efter det att bolaget fått besked från dess ägare Axfood om den förestående försäljningen, tog bolaget så snart det var möjligt initiativ till information till förbundet om detta. Inför försäljningen gjorde bolaget bedömningen att den inte skulle innebära några förändringar av betydelse för arbetsmiljöförhållandena. Inför driftsinskränkningen, och i god tid före den nya organisationens ikraftträdande, bjöd bolaget in skyddsombuden till samverkan. Om Arbetsdomstolen skulle finna att skyddsombuden trots detta hindrats, innebär det en oförutsebar utvidgning av tillämpningsområdet för 6 kap. 4 § arbetsmiljölagen.

Förbundets utveckling av talan

Försäljningen av Mat.se

Den 17 december 2021 informerade bolaget förbundet om att bolaget den 14 december 2021 hade avyttrat Mat.se till Mathem. Informationen lämnades till U.H. i egenskap av ombudsman vid förbundets lokalavdelning, inte i hans egenskap av regionalt skyddsombud. Det förekom inga diskussioner som var inriktade på arbetsmiljöfrågor, och informationen var knapphändig.

Den 5 januari 2022 fick de anställda hos Mathem i Mölndal, i samband med ett stormöte där ledning, alla områdeschefer, teamleaders och de som arbetade med plockning och distribution närvarade, information om att Mathem och Mat.se skulle slås samman, och att kunderna hos Mat.se skulle komma till Mathem. Vidare lämnades information om att bolagets lagerarbetare från Mat.se skulle börja arbeta hos Mathem efter att först ha fått prova på det arbetet.

Genom avyttringen av Mat.se överlät bolaget en del av sin rörelse, dvs. tillgångarna som utgjorde Mat.se. Överlåtelsen var av sådan karaktär och omfattning, att Konkurrensverkets godkännande för affären krävdes, och affären offentliggjordes genom pressmeddelanden från bolagets sida. Överlåtelsen uppmärksammades även i övrigt massmedialt.

Avyttringen innebar bl.a. att tjänstemännen som arbetade med Mat.se och tillhörde samma driftsenhet som lagerarbetarna, skulle bli föremål för en verksamhetsövergång till Hemköp 123. Vidare skulle lagerarbetarnas plockning av varor för Mat.se i Västra Frölunda fasas ut. Bolagets ambition var att denna produktionsminskning skulle ersättas av ökad plockning av varor för andra koncept inom Axfoodkoncernen. Mathem hade vidare en avtalsenlig möjlighet att ta över all plockningsverksamhet i egen regi med tre månaders varsel. Verksamheten skulle alltså förändras. Verksamheten riskerade även att påverkas ekonomiskt och organisatoriskt, med arbetsmiljömässiga följder för lagerarbetarnas del.

På e-handelslagret i Västra Frölunda arbetade vid tidpunkten drygt hundra lagerarbetare som var organiserade av förbundet. Arbetet med plockning av varor för Mat.se stod för en betydande del av verksamheten vid lagret, och 57 procent av bolagets totala plockvolym i Västra Frölunda.

Utfasningen av plockningen för Mat.se, som var av stor betydelse volymmässigt, riskerade att få påverkan för lagerarbetarnas del gällande exempelvis arbetsinnehåll, arbetstempo, arbetstider och bemanning samt därigenom även deras psykosociala arbetsmiljö. Detsamma gällde Mathems möjlighet

att med kort varsel kunna ta över all plockning i egen regi. En volymminskning skulle exempelvis kunna leda till att det inte längre behövdes tvåskift utan enbart arbete förlagt till dagtid. Det skulle i sin tur kunna medföra förlust av ersättning för arbete på obekväm arbetstid, förändring av arbetsgruppers eller arbetslags sammansättning, utökning av nya alternativt förändrade arbetsuppgifter, andra arbetsmetoder och arbetsprocesser etc. Ytterst skulle en volymminskning, för arbetstagarnas del, även kunna leda till arbetsbrist, omplaceringar och uppsägningar. Dessutom skulle den massmediala uppmärksamheten gällande affären i sig, kunna leda till osäkerhet och oro hos lagerarbetarna ifråga om anställningstryggheten och framtida försörjning, dvs. en psykosocial påverkan.

Försäljningen innebar en sådan förändring av arbetsorganisationen att skyddsorganisationen, genom det regionala skyddsombudet U.H., borde ha fått tillfälle att delta i planeringen och framföra synpunkter i arbetsmiljöfrågor samt delta i den riskanalys som borde ha gjorts, eller som han annars hade kunnat kräva. Skyddsorganisationen borde ha involverats innan affären beslutades och kommunicerades till marknaden, dvs. före den 14 december 2021.

Axfood informerade den 5 december 2021 bolaget om beslutet att bolaget skulle sälja Mat.se. Den 7 december 2021 informerade bolaget den så kallade centralfackliga gruppen, bestående av fackligt förtroendevalda från olika fackförbund utan förhandlingsmandat, om affären med Mathem och försäljningen av Mat.se. U.H. borde därför *i första hand* ha fått möjlighet att delta i planeringen från och med den 5 december 2021. I *andra hand* borde han ha fått möjlighet att göra detta från och med den 8 december 2021. Att bolaget är ett dotterbolag påverkar inte bolagets skyldigheter gentemot skyddsombuden.

Eftersom U.H. inte involverades i planeringen hindrades han i sitt uppdrag som skyddsombud och facklig förtroendeman.

Den 24 januari och den 25 februari 2022 förhandlade bolaget med Unionen om verksamhetsövergången, som alltså genomfördes den 1 mars 2022.

Omorganisation, driftsinskränkning och riskanalys

I början av mars 2022 utnyttjade Mathem sin avtalsenliga möjlighet att ta över plockningsverksamheten i egen regi med tre månaders varsel.

Den 28 mars 2022 kallade bolaget förbundet till information enligt 19 § medbestämmandelagen, som skulle ges den 30 mars 2022. Informationen angavs handla om affären med Mathem. Förbundet kunde inte inställa sig med så kort varsel, varför parterna i stället bokade ett möte den 6 april 2022. Den 30 mars 2022 ändrade sig bolaget och kallade till förhandling den 6 april 2022. Av förhandlingsframställning framgick att Västra Frölundas kundkrets och produktionsvolymerna påverkats i samband med bolagets försäljning av Mat.se, vilket föranledde ett behov av omorganisation, samt att omorganisationen skulle leda till ett varsel om arbetsbrist på kollektiv- och tjänstemannasidan. Vidare framgick att underlag skulle erhållas först vid sittande bord.

Den 31 mars 2022 publicerades ett flertal artiklar i media som handlade om att det efter Mathems uppköp av Mat.se uppstått arbetsbrist i verksamheten omfattande Mat.se, att uppsägningar var aktuella samt att fackliga förhandlingar inletts.

När parterna träffades den 6 april 2022 insisterade H.S.D. (HR-partner på bolaget) på att förhandling skulle påbörjas redan samma dag. U.H., som företrädde förbundet, uppgav att arbetstagarsidan vid den aktuella tidpunkten inte hade tillräckligt med information och underlag för att kunna medverka i förhandling. J.G. (HR-ansvarig hos bolaget) uppgav att "då kör vi över Handels" varpå U.H. svarade att det skulle få konsekvenser. H.S.D. sade vidare att det "brådskade och att det gällde att skynda och skynda smart." Parterna enades därefter om att börja förhandla den 12 april 2022 och att mötet den 6 april 2022 enbart skulle handla om information.

Bolaget informerade förbundet om att det på grund av försäljningen av Mat.se skulle uppkomma arbetsbrist inom lagerverksamheten innebärande övertalighet med drygt sextio lagerarbetare. Bolaget uppgav också att avsikten var att varsla Arbetsförmedlingen samt informera arbetstagarna dagen därpå. Bolaget uppgav vidare att de berörda arbetstagarna skulle erbjudas omplacering till bolagets driftställe i Hisings Backa samt att bolaget och Mathem kommit överens om att Mathem skulle försöka rekrytera ca 40 av de övertaliga arbetstagarna hos bolaget.

På fråga från förbundet om skyddsombuden på aktuellt arbetsställe hade involverats, överlämnade bolaget underlag i form av en riskanalys som var daterad den 1 april 2022. Av handlingen ifråga framgick att representanter för bolaget och ett skyddsombud, som kom från ett annat skyddsområde nämligen bolagets arbetsställe och e-handelslager i Årsta, skulle ha medverkat. Förbundet påtalade att det inte var rätt skyddsombud som fått medverka.

Av riskanalysen och handlingsplanen framgick bl.a. vilka risker som identifierats, vilken påverkan från arbetsmiljösynpunkt förändringarna kunde få, vilka åtgärder som skulle vidtas, vem eller vilka som skulle vidta dessa samt när de planerade åtgärderna skulle vara klara. Flera av de planerade åtgärderna skulle vara klara den 6 och 7 april 2022.

Den 7 april 2022, kallades klubbordföranden M.F. och det lokala skyddsombudet T.N. till ett möte kl. 07.00 med lagerchefen F.L. Lagerchefen informerade om driftsinskränkningen och omorganisationen samt vad som skulle hända under dagen. Han påtalade också att de inte fick lov att berätta något innan information gått ut till övriga anställda, vilket skulle ske ca kl. 14.00 samma dag. M.F. och T.N. blev mycket överraskade och ifrågasatte varför de fick veta detta så sent. Samma dag varslade bolaget Arbetsförmedlingen och informerade lagerarbetarna.

Den 8 april 2022 anslogs information på driftsenheten i Västra Frölunda om att 65 medarbetare varslats dagen innan, att det fanns möjlighet att göra en intresseanmälan för arbete vid bolagets andra arbetsställe i Hisings Backa,

att intresselistan skulle sammanställas i ett första steg den 13 april 2022 samt en felaktig uppgift om att förhandlingar påbörjats och var pågående. Samma dag anslogs, eller tillgängliggjordes, en s.k. LAS-lista på arbetsplatsen.

M.F. och T.N. fick ägna sig åt att tala med och stötta oroliga anställda under den 7 och 8 april 2022. Inget av de i målet aktuella skyddsombuden fick tillfälle att delta i någon planering eller arbete med riskanalys eller upprättande av handlingsplan under dessa dagar.

Det är riktigt att skyddsorganisationen fick möjlighet att delta i arbetet med riskanalys och handlingsplan från och med den 11 april 2022.

Omorganisationen och driftsinskränkningen innebar en sådan förändring av arbetsorganisationen att skyddsorganisationen, genom det regionala skyddsombudet U.H. och de lokala skyddsombuden T.N. och Z.A., borde ha fått tillfälle att delta i planeringen och framföra synpunkter i arbetsmiljöfrågor. Det skedde inte någon samverkan i detta avseende. De skulle även ha fått möjlighet att delta i den riskanalys som bolaget genomförde samt i arbetet med att upprätta en handlingsplan. De skulle ha fått tillfälle till denna involvering i ett tidigt stadium, och tidigare än vad som skedde. Eftersom de inte involverades, i vart fall inte i rätt tid, hindrades de i sina uppdrag som skyddsombud och fackliga förtroendemän.

Vid det första förhandlingstillfället den 12 april 2022 undrade U.H. om det fanns några alternativ som parterna kunde förhandla om. H.S.D. svarade att det var så bråttom att det inte fanns tid att göra något annat. U.H. frågade återigen om skyddsombuden hade involverats och fick till svar att det var på gång.

Förloppet var hastigt och forcerat. I praktiken innebar förhandlingen, som avslutades den 18 maj 2022, att förbundet enbart fick information om vad som redan beslutats och som höll på att verkställas.

Arbetsgivarparternas utveckling av talan

Försäljningen av Mat.se

Under hösten 2021 gjorde Axfood bedömningen att det skulle vara svårt för Mat.se att nå lönsamhet. Axfood valde därför att låta bolaget avyttra Mat.se. Bolaget informerades om avsikten att sälja Mat.se den 8 december 2021. Försäljningen och övergången av verksamhet skulle först bli föremål för medbestämmandeförhandlingar med Unionen. Bolaget självt planerade inte någon förändring av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder eller arbetsorganisation före den 8 december 2021. Någon sådan planering med anledning av själva försäljningen skedde inte heller efter den 8 december 2021.

Bolaget kallade sina fackliga motparter till information enligt medbestämmandelagen om den förestående affären med Mathem. Denna information lämnades den 17 december 2021 och vad den bestod i framgår i allt väsentligt av powerpointpresentationen "MBL-information 2021-12-17". Från förbundet deltog ombudsmannen tillika regionala skyddsombudet U.H.

Willy:s och Hemköp utgjorde en betydligt större del av online-försäljningen än Mat.se. Av den totala marknaden för försäljning av dagligvaror online stod Willy:s och Hemköp för ca 23 procent och Mat.se för ca 4 procent. Willy:s hade ökat sin omsättning online med 166 procent under åren 2019–2020. Axfood bedömde i december 2021 att Willy:s skulle fortsätta expandera sin online-försäljning enligt den rådande utvecklingstrenden. Bolaget utgick därför i december 2021 från att den fortsatta volymökningen för Willy:s skulle täcka ett eventuellt bortfall av orderplockning från Mat.se.

Under en integrationsperiod om tre till sex månader efter affärens planerade genomförande den 1 mars 2022, skulle bolaget och dess plocklager i Västra Frölunda och Årsta fortsätta hantera ordrar åt Mat.se i enlighet med ett särskilt avtal (Transfer Service Agreement).

Verksamheten avseende e-handelslogistik, lager och transport dimensionerades utifrån antalet prognosticerade plockordrar, inte utifrån antalet varumärken inom bolaget. Lagerarbetarna var således inte anställda för att plocka ett visst bolags volymer utan kunde samma dag växla mellan att hantera plockordrar för Willy:s, Hemköp och Mat.se. Det fanns alltså inte någon grupp lagerarbetare som var dedikerade för att hantera plockordrar för just Mat.se.

Bolagets utgångspunkt var således att utfasningen av plockningen för Mat.se inte skulle få någon påverkan för lagerarbetarnas del gällande arbetsinnehåll, arbetstempo, arbetstider och bemanning och inte heller psykosocialt. Arbetsmiljön för förbundets medlemmar påverkas inte av för vems räkning en speciell order plockas eller antalet varumärken inom bolaget. Verksamheten dimensioneras utifrån antalet plockordrar och det bedömdes inte förändras.

Sammanfattningsvis varken planerades eller genomfördes någon förändring i verksamheten av betydelse från arbetsmiljösynpunkt för förbundets medlemmar i december 2021. Det fanns därför inte någon skyldighet, eller ens möjlighet, att samverka med skyddsombudet i fråga om en förändrad arbetsorganisation eftersom någon sådan inte planerades i december 2021.

Skyddsombudet hindrades därför inte från att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud och fackligt förtroendevald.

Omorganisation, driftsinskränkning och riskanalys

Bolaget fick i januari–februari 2022 indikationer på att onlineverksamheten i Willy:s och Hemköp inte utvecklade sig på det sätt som bolaget grundat sin medbestämmandeinformation på i december 2021. Bolaget började dock inte planera eller vidta några åtgärder då. Eftersom det inte vidtogs eller planerades några förändringar av betydelse från arbetsmiljösynpunkt för förbundets medlemmar fanns det inte möjlighet eller skyldighet att samråda med skyddsombuden. Skyddsombuden kan därför inte i detta läge anses ha

hindrats i sin verksamhet eller att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud och förtroendevalda.

Kort efter att affären med Mathem slutförts i början av mars 2022 utnyttjade Mathem avtalsmöjligheten att inom tre månader ta över all plockningsverksamhet i egen regi. Det hade bolaget inte förutsett. Successivt från den 1 juni 2022 skulle därför all plockning avseende Mat.se utföras av Mathem och inte av bolaget. Bolaget insåg att detta tillsammans med utvecklingen kring Willy:s sammantaget skulle medföra konsekvenser för bolagets plockningsverksamhet i Västra Frölunda. Precis som bolaget åtagit sig vid medbestämmandeinformationen i december 2021 kallade bolaget därför den 30 mars 2022 till förhandlingar med förbundet.

Eftersom bolaget först vid denna tidpunkt, dvs. den 30 mars 2022, gjorde bedömningen att situationen kunde innebära förändringar av betydelse från arbetsmiljösynpunkt för förbundets medlemmar, inledde bolaget ett arbete med att göra en riskanalys avseende konsekvenserna för arbetsmiljön. Någon planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder eller arbetsorganisation påbörjades dock inte då.

Den 1 april 2022 påbörjade bolaget en riskanalys och handlingsplan med tanken att skyddsombud på respektive ort skulle fortsätta riskanalysen tillsammans med respektive lagerchef. Den 4 april 2022 gick bolaget igenom utkastet till riskanalys med skyddsombudet vid lagret i Årsta för att se om det fanns fler risker som behövde bedömas, varvid några tillkom. Underlaget för riskanalysen presenterades för skyddsombud i Västra Frölunda den 7 april 2022. Inga förändringar av betydelse för förbundets medlemmars arbetsmiljö planerades eller genomfördes tidigare. På morgonen den 7 april 2022 träffade bolaget fackklubb och det lokala skyddsombudet T.N. Resten av den dagen och den 8 april 2022 avsattes facklig tid för skyddsorganisationen för att gå igenom den påbörjade riskanalysen.

Det fanns utrymme för skyddsombuden att delta i förändringsarbetet avseende samtliga poster i underlaget för riskanalysen. De inledande åtta punkterna i detta utkast till riskanalys avsåg centrala åtgärder i ett initialt skede och ingen av dem avsåg i sig några förändringar avseende arbetsmiljön för arbetarna i Västra Frölunda. Att dessa punkter var klara redan den 6 eller 7 april 2022 är därför inte märkligt. Arbetet med riskanalys fortsatte under april och maj och vidare därefter. Punkterna i underlaget till riskanalys var föremål för löpande bedömning och samråd. Parterna hanterade riskanalysen gemensamt och diskuterade hur riskerna skulle hanteras. Av den slutförda riskanalysen, i vilken T.N. deltog, framgår att 18 av 18 rader var klara och 21 av 21 åtgärder var klara. Det absoluta flertalet åtgärder hade klardatum efter den 11 april 2022. Parallellt med arbetet med riskanalysen pågick förhandlingen avseende omorganisationen och uppsägningarna.

Planeringen avseende arbetsmiljöförhållandena till följd av omorganisation och uppsägningar var sammanfattningsvis inte påbörjad, när de lokala skyddsombuden involverades den 7 april 2022. Skyddsombuden hindrades därför inte från att fullgöra sina uppdrag.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på förbundets begäran partsförhör hållits med ombudsmannen och regionala skyddsombudet U.H. samt med lokala skyddsombudet T.N. Vidare har på förbundets begäran vittnesförhör hållits med f.d. klubbordföranden M.F., verksamhetsutvecklaren C.J. och f.d. styrelseledamoten i klubben S.A. På arbetsgivarparternas begäran har vittnesförhör hållits med HR-chefen F.H., HR-ansvariga H.S.D., lagerchefen F.L. och arbetsledaren A.H.

Parterna har även åberopat skriftlig bevisning.

Domskäl

Twisten och omfattningen av domstolens prövning

Mellan parterna är tvistigt om bolaget hindrade skyddsombuden från att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud och fackliga förtroendemän genom att inte involvera dem inför försäljningen av Mat.se, genom att inte före den 6, 7 eller 11 april 2022 involvera dem i planering av en omorganisation och driftsinskränkning samt genom att för sent låta dem delta vid riskbedömning och upprättande av handlingsplan inför omorganisation och driftsinskränkning.

Förbundet har gjort gällande att bolagets invändning, att det inte haft skyldighet att samverka med det regionala skyddsombudet avseende omorganisationen och driftsinskränkningen, ska lämnas utan avseende enligt 43 kap. 10 § rättegångsbalken, eftersom invändningen framfördes först under huvudförhandlingen.

Arbetsdomstolen konstaterar att arbetsgivarparternas huvudsakliga grund för bestridandet av förbundets talan i denna del är att bolaget inte varit skyldigt att involvera skyddsombuden tidigare än vad som skedde. Arbetsgivarparternas invändning avseende det regionala skyddsombudet får därmed anses utgöra rättslig argumentation för den talan som förs, och inte en ny sakomständighet. Det finns därför inte anledning att bortse från den.

Rättsliga utgångspunkter

Regler om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare på arbetsmiljöområdet finns i 6 kap. arbetsmiljölagen. Den grundläggande bestämmelsen om skyddsombudens uppgifter återfinns i 6 kap. 4 § arbetsmiljölagen, där några huvudmoment i skyddsverksamheten framhålls. Skyddsombudet ska företräda arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor och verka för en tillfredsställande arbetsmiljö. I detta syfte ska ombudet inom sitt skyddsområde vaka över skyddet mot ohälsa och olycksfall. Skyddsombudet ska också vaka över att arbetsgivaren uppfyller kraven på systematiskt arbetsmiljöarbete i 3 kap.

2 a § samt delta vid upprättande av handlingsplaner enligt den paragrafen. Skyddsombudet ska delta vid planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och av arbetsorganisation liksom vid planering av användning av ämnen som kan medföra ohälsa eller olycksfall (andra stycket). Arbetsgivaren ska vidare underrätta skyddsombud om förändringar av betydelse för arbetsmiljöförhållandena inom ombudets område (tredje stycket).

Av förarbetena till 6 kap. 4 § arbetsmiljölagen framgår att skyddsombudets rätt att delta i planeringen avser varje stadium i planeringen som är av betydelse från arbetsmiljösynpunkt (prop. 1976/77:149 s. 336).

Enligt 6 kap. 10 § första stycket arbetsmiljölagen får ett skyddsombud inte hindras att fullgöra sina uppgifter och enligt 3 § första stycket förtroendemannalagen får en arbetsgivare inte hindra en facklig förtroendeman, såsom ett av organisation utsett skyddsombud (6 kap. 16 § arbetsmiljölagen), att fullgöra sitt uppdrag. Av Arbetsdomstolens praxis framgår att ett sådant hindrande kan vara att inte se till att skyddsombudet får delta i planeringen enligt 6 kap. 4 § arbetsmiljölagen.

I AD 2007 nr 70 fann Arbetsdomstolen att skyddsombudet involverats för sent i planeringen av lokaliseringen av ett nytt mat- och pausrum, då detta skedde först efter att ombyggnationer hade påbörjats och alternativen till lösning var färre.

I AD 2020 nr 47 gjorde Arbetsdomstolen bedömningen att skyddsombudet borde ha fått delta i planeringen inför en planerad tillfällig förändring av arbetsorganisationen inom berörda arbetslag, då den planerade förändringen enligt domstolen hade betydelse från arbetsmiljösynpunkt. Detta innebar enligt domstolen ett hindrande i strid med arbetsmiljölagen och förtroendemannalagen.

I AD 2020 nr 66 fann Arbetsdomstolen att ett skyddsombud hindrats i att fullgöra sina uppgifter som skyddsombud då han fick del av en riskanalys avseende ett nytt skiftschema först efter att arbetsgivaren slutfört samverkan

med och redan träffat en överenskommelse med en annan facklig organisation om ett nytt skiftschema.

I AD 2023 nr 34 hade arbetsgivaren av misstag inte skickat ett förslag till revidering av en riskanalys till ett skyddsombud men rättade sitt misstag och skickade det tre månader senare. Det ansågs inte som ett hindrande. Där- emot ansåg domstolen att arbetsgivaren hindrat skyddsombudet genom att inte underrätta och involvera skyddsombudet inför nedtagningar av ett stängsel, som inhägnade ett projekt och utgjorde en avspärning med anledning av anläggningarbeten på en kaj.

Har bolaget brutit mot sina skyldigheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen?

Försäljningen av Mat.se

Parterna är oense om försäljningen av Mat.se var en sådan fråga som omfattas av bestämmelserna i 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen. Enligt arbetsgivarparterna föregicks försäljningen inte av någon planering i bestämmelsens mening.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Att försäljningen av Mat.se måste ha föregåtts av någon form av planering av bolaget eller Axfood, innebär inte nödvändigtvis att bolaget också måste anses ha planerat en förändring av bolagets lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och arbetsorganisation i den mening som avses i 6 kap 4 § arbetsmiljölagen. Av utredningen framgår att bolaget i december 2021 inte planerade någon sådan förändring med anledning av den tilltänkta försäljningen.

Bolaget har därmed inte brutit mot sina skyldigheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen på det sätt som förbundet har påstått.

Omorganisationen och driftsinskränkning

Nedanstående händelseförlopp under våren 2022 är ostridigt mellan parterna eller annars utrett i målet.

Den 1 mars genomfördes försäljningen av Mat.se. Kort därefter meddelade Mathem att det avsåg att ta över plockningsverksamheten för Mat.se i egen regi från och med den 1 juni.

Den 28 mars kallade bolaget förbundet till information och den 30 mars kallade bolaget förbundet till förhandling. Av förhandlingsframställningen framgår att försäljning av Mat.se hade påverkat Västra Frölundas kundkrets och produktionsvolym, och att det därför fanns ett behov av omorganisation. Vidare framgår att omorganisationen skulle leda till ett varsel om arbetsbrist på kollektiv- och tjänstemannasidan.

Den 31 mars publicerades flera mediaartiklar, inklusive bekräftande uttalanden från Mathem, om att det uppstått arbetsbrist i verksamheten som rörde Mat.se, att varsel och uppsägningar var aktuella och att fackliga förhandlingar inletts av bolaget.

Den 1 april påbörjade bolaget en riskanalys med anledning av den kommande omorganisationen.

Den 6 april hölls ett informationsmöte mellan förbundet och bolaget. Bolaget informerade om att det skulle uppstå arbetsbrist vid lagret i Västra Frölunda med en övertalighet om drygt 60 arbetare. Förbundet fick vidare information om att bolaget avsåg att varsla Arbetsförmedlingen samt informera arbetstagarna dagen därpå. Bolaget uppgav även att arbetstagarna skulle erbjudas omplacering till lagret i Hisings Backa samt att det fanns en överenskommelse med Mathem om att Mathem skulle försöka rekrytera medarbetare från bolaget. U.H. närvarade vid mötet.

På morgonen den 7 april fick T.N. och klubbordföranden M.F. del av den information som bolaget dagen innan förmedlat till förbundet. På eftermiddagen samma dag hölls ett stormöte på lagret i Västra Frölunda vid vilket

bolaget även informerade alla anställda. Senare under eftermiddagen varslades Arbetsförmedlingen.

Den 8 april anslogs information om att 65 medarbetare varslats dagen dessförinnan, och att de anställda kunde anmäla intresse för att arbeta på bolagets lager i Hisings Backa. Enligt anslaget skulle intresselistan sammanställas den 13 april och medarbetarna skulle också få tillfälle att besöka verksamheten i Hisings Backa. Genom förhören med H.S.D., A.H. och C.J. står det klart att sådana besök senare också genomfördes.

Den 11 april involverades skyddsombuden i arbetet med riskanalysen. Förbundet har inte gjort gällande att skyddsombuden därefter hindrats från att fullgöra sina uppdrag.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Arbetsgivarparterna har uppgett att bolaget först i januari och februari 2022 fick indikationer på att onlineverksamheten i Willy:s och Hemköp utvecklade sig sämre än förväntat. Arbetsdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta denna uppgift.

Enligt arbetsgivarparterna insåg bolaget först i slutet av mars 2022, då det kallade förbundet till medbestämmandeinformation och förhandling, att situationen var sådan att det krävdes en omorganisation och driftsinskränkning. Av förhandlingsframställningen av den 30 mars 2022 framgår också att detta skulle komma att leda till ett varsel om arbetsbristuppsägningar.

Den information, som gavs till skyddsombuden den 6 och 7 april 2022, var förhållandevis detaljerad då den innehöll information om hur många lagerarbetare som förväntades bli övertaliga, att viss omplacering skulle erbjudas till bolagets verksamhetsställe i Hisings Backa, att lagerarbetare som var intresserade av en omplacering skulle erbjudas att besöka lagret i Hisings Backa samt att Mathem skulle försöka rekrytera övertaliga arbetare från bolaget. Vidare framgick av informationen att Arbetsförmedlingen skulle vars-

las och medarbetarna informeras den 7 april, vilket också skedde. Av informationen framgick dock inget om att bolaget börjat planera den framtida arbetsorganisationen. Den 8 april 2022 anslog bolaget en intresselista avseende omplacering.

Vid den tidpunkt när skyddsombuden involverades stod det visserligen redan klart för bolaget hur många lagerarbetare som skulle bli övertaliga samt hur bolaget avsåg att komma till rätta med övertaligheten. Hur detta närmare skulle gå till, och hur den kvarvarande verksamheten skulle organiseras, var dock, såvitt framkommit i målet, inte klart. När skyddsombuden någon vecka efter medbestämmandeförhandlingen involverades i planeringen av den kommande omorganisationen, gavs de möjlighet att delta och lämna synpunkter innan omorganisationen genomfördes i juni månad. Bolaget har därmed, enligt Arbetsdomstolens mening, inte brutit mot sina skyldigheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen på det sätt som förbundet har påstått.

Risakanalysen och handlingsplanen

Bolaget påbörjade en riskanalys och handlingsplan den 1 april 2022 och upprättade då ett skriftligt dokument (riskanalys planerad) som den 4 april 2022 genomgicks med skyddsombudet i Årsta. Handlingen presenterades för U.H. onsdagen den 6 april 2022 och för T.N. torsdagen den 7 april 2022. Det är ostridigt att skyddsombuden deltog i arbetet med riskanalysen/handlingsplanen från och med den måndagen den 11 april 2022.

H.S.D. har uppgett bl.a. följande. Lagret i Årsta befann sig också i en situation med minskade plockvolym. De båda lagren stod därför inför liknande förändringar, men bolaget hade kommit längre i processen avseende lagerverksamheten i Årsta. Det var därför inte konstigt att det påbörjades en gemensam riskanalys och handlingsplan tillsammans med skyddsombudet i Årsta. Dokumentet från den 1 april 2022 var ett utkast, som bolaget sedan

utgick ifrån i det fortsatta arbetet tillsammans med de lokala skyddsombuden i Västra Frölunda. Skyddsombudet i Årsta gjorde således inte en riskanalys och handlingsplan avseende verksamheten i Västra Frölunda.

Arbetsdomstolen anser att en jämförelse mellan det första dokumentet (riskanalys planerad) och den slutliga riskanalysen (dokumentet ”riskanalys klar”) tydligt visar att den första inte var någon färdig produkt utan just ett utkast, vilket arbetsgivarparterna gjort gällande. Det första dokumentet har nämligen en av 18 rader och en av 20 åtgärder klarmarkerade medan det senare har 18 av 18 rader och 21 av 21 åtgärder klarmarkerade.

Av utkastet (det första dokumentet) framgår att vissa åtgärder planerades vara klara redan den 6 eller 7 april 2022, dvs. samma dag som utkastet presenterades för skyddsombuden. Åtgärderna i fråga avser i huvudsak information och stöd till de anställda, t.ex. kontakt med företagshälsovården.

Att en arbetsgivare på egen hand påbörjar en bedömning och analys av vilka konsekvenser som en förändring av arbetsorganisationen kan få för arbetsmiljöförhållandena, samt vilka åtgärder som därför kan behöva vidtas är, enligt Arbetsdomstolens mening, inte anmärkningsvärt. Detta kan tvärtom i vissa fall vara nödvändigt för att det därefter ska kunna ske en effektiv samverkan med skyddsombuden.

Mot denna bakgrund, och då skyddsombuden involverades i riskanalysen och handlingsplanen förhållandevis kort tid efter att bolaget påbörjat arbetet med den, anser Arbetsdomstolen att bolaget inte varit skyldigt att på ett tidigare stadium än som skett samverka med skyddsombuden. Bolaget har därmed inte heller i denna del brutit mot sina skyldigheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen på det sätt som förbundet har påstått.

Har bolaget hindrat skyddsombuden och ådragit sig skadeståndsskyldighet?

Arbetsdomstolen har kommit fram till att bolaget inte brutit mot 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen inför försäljningen av Mat.se, inför omorganisationen och driftsinskränkningen samt vid upprättandet av riskanalys och

handlingsplan. Arbetsdomstolens bedömning innebär att skyddsombuden inte har hindrats från att fullgöra sina uppdrag i någon av de påstådda delarna och därmed inte heller ådragit sig skadeståndsskyldighet. Förbundets talan kan därför inte vinna bifall.

Rättegångskostnader

Förbundet har förlorat talan och ska ersätta arbetsgivarparterna för deras rättegångskostnader.

Svensk Handel har yrkat ersättning med 449 181 kr, varav 440 000 kr för ombudsarvode, inkl. mervärdesskatt, och 5 181 kr för utlägg. Förbundet har vitsordat beloppen som skäligen i och för sig men överlämnat till domstolens bedömning om Svensk Handel ska ha rätt till ersättning för mervärdesskatt.

Såvitt framkommit bedriver inte Svensk Handel sådan verksamhet som medför skattskyldighet – och rätt till avdrag – för mervärdesskatt. Mervärdesskatten utgör således en sådan slutlig kostnad för Svensk Handel som kan ersättas som rättegångskostnad.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår Handelsanställdas förbunds talan.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Handelsanställdas förbund att ersätta Föreningen Svensk Handel för dess rättegångskostnad med 449 181 kr, varav 440 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det först nämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Karin Renman, Anna Middelman, Kerstin G Andersson, Åsa Kjellberg Kahn, Åsa Krook, Malin Sjunnebo (skiljaktig) och Kjell Svahn (skiljaktig).

Rättssekreterare: Martina Diab

Domsbilaga
i mål nr A 48/24

Ledamöterna Malin Sjunnebos och Kjell Svahns skiljaktiga mening

Vi har i frågan om skyddsombuden hindrats i samband med omorganiseringen och driftinskränkningen en annan mening än majoriteten.

En utgångspunkt är att skyddsombuden ska involveras i varje stadium av planeringen som är av betydelse från arbetsmiljö.

Enligt vår mening borde bolaget redan i samband med att Mathem i början av mars 2022 meddelade att det avsåg att ta över plockningsverksamheten, ha insett att det kunde finnas ett behov av att vidta förändringar av betydelse för arbetsmiljöförhållandena. Den information som gavs till skyddsombuden den 6 och 7 april 2022 var också mycket detaljerad. Vid den tidpunkten stod det således redan klart för bolaget hur många lagerarbetare som skulle bli övertaliga samt hur bolaget avsåg att komma till rätta med övertaligheten.

Vi anser mot denna bakgrund att bolaget den 6–7 april 2022 kommit så långt i planeringen av en ändrad arbetsorganisation att skyddsombuden redan tidigare borde ha involverats. Skyddsombuden har därmed inte involverats i varje stadium av planeringen som har betydelse från arbetsmiljösynpunkt. Bolaget har därmed i denna del inte uppfyllt sina skyldigheter enligt 6 kap. 4 § andra stycket arbetsmiljölagen.

Överröstade i denna del är vi i övrigt ense med majoriteten